

SAR-yhteistoimintasuunnitelma

Osat 3–6

Rajavartiolaitos
Gränsbevakningsväsendet
The Finnish Border Guard

Sisällys

Johdanto	1
Kuvaus SAR-yhteistoimintasuunnitelmasta	1
Korjaukset ja päivittäminen	1
Osa 3 Meripelastuksen johtokeskukset.....	2
3.1 Meripelastustoimen vastuualue ja meripelastuslohkot	2
3.2 Meripelastusjohtaja (SMC)	3
3.3 Onnettomuuspaikan johtaja (OSC).....	3
3.4 Lentotoiminnan koordinaattori (ACO)	3
3.5 Suomen MAS-palvelut (Maritime Assistance Services).....	4
Osa 4 Meripelastustoimen etsintä- ja pelastusresurssit.....	5
4.1 Suomen meripelastustoimen vastuualue (SRR).....	5
4.1.1 Meripelastuskeskus (MRCC) ja meripelastuslohkokeskukset (MRSC).....	5
4.1.2 Viestintä	6
4.1.3 Yleiskuvaus meripelastusyksiköistä ja muista resursseista	7
4.1.4 Viestintäsuunnitelma.....	8
4.1.5 Etsinnän suunnittelu	9
4.1.6 Lääkinnällinen neuvonta ja apu	10
4.1.7 Palontorjunta ja -sammuus, kemikaalien aiheuttamat vaarat, muut vaarat	10
4.1.8 Maihintulojärjestelyt ja evakuointikeskukset	10
4.1.9 Ilmoitukset lähiomaisille	11
4.1.10 Etsintä- ja pelastustoimien keskeyttäminen tai lopettaminen	11
Osa 5 Tiedottaminen meripelastustilanteissa	12
Osa 6 Määräaikaisharjoitukset.....	13

Johdanto

SOLAS-yleissopimuksen V luvun kohta 7.3 velvoittaa SAR-yhteistoimintasuunnitelman laatimiseen:

Matkustaja-aluksilla, joita luku I koskee, on oltava hätätilanteen varalta suunnitelma yhteistyöstä asianmukaisen meripelastustoimen kanssa. Suunnitelma on laadittava aluksen, määräyksessä IX/1 määritellyn varustamon (laivanisännän) sekä meripelastustoimen yhteistyönä. Suunnitelman tulee sisältää määräyksiä määräaikaisharjoituksista, joita järjestetään suunnitelman tehokkuuden testaamiseksi. Suunnitelma on laadittava järjestön (IMO) laatimien ohjeiden pohjalta.

Aluksen, laivanisännän ja meripelastustoimen tulee laatia SAR-yhteistoimintasuunnitelma Kansainvälisen merenkulkujärjestön IMO:n ohjeiden (MSC / Circ. 1079 liitteinen) mukaisesti. SAR-yhteistoimintasuunnitelman tarkoituksena on lisätä aluksen, laivanisännän ja meripelastustoimen yhteistoimintakykyä hätätilanteessa. Suunnitelmaan kuuluvien tietojen tulee olla helposti saatavilla ja niiden on oltava ajanmukaisia.

Kuvaus SAR-yhteistoimintasuunnitelmasta

SAR-yhteistoimintasuunnitelma koostuu kuudesta osasta, jotka sisältävät tietoja laivanisännästä (osa 1), aluksista (osa 2), meripelastustoimesta (osat 3 ja 4), tiedottamisesta (osa 5) ja määräaikaisharjoituksista (osa 6). SAR-yhteistoimintasuunnitelman laatiminen on tarkemmin ohjeistettu Meripelastusohjeessa ja Rajavartiolaitoksen internet-sivuilla osoitteessa www.raja.fi/sar.

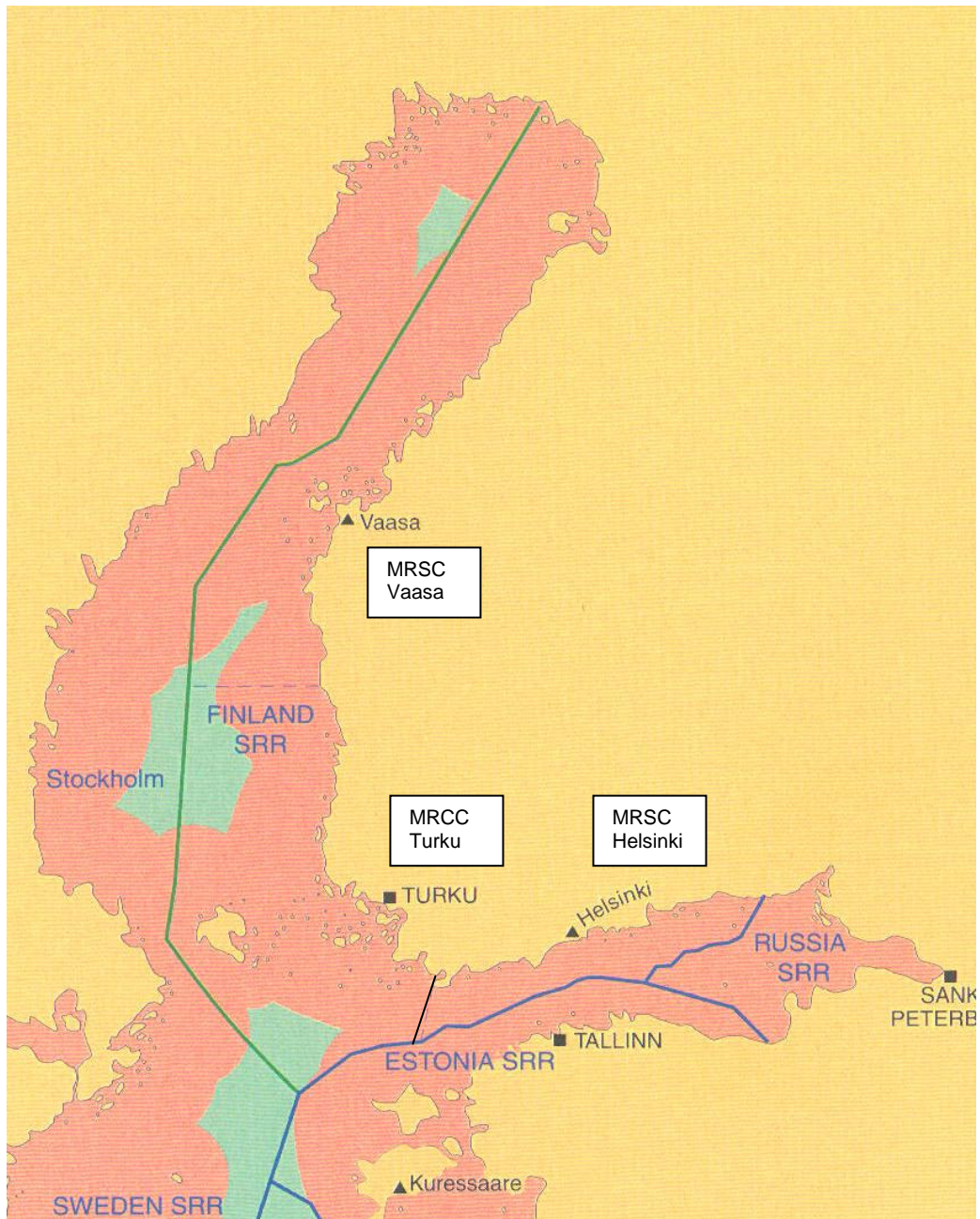
Korjaukset ja päivittäminen

Vähäiset korjaukset SAR-yhteistoimintasuunnitelmaan voidaan ilmoittaa sähköpostitse suoraan meripelastuksen johtokeskukselle. Tällaisia korjauksia ovat esimerkiksi puhelinnumeroiden tai yhteyshenkilöiden vaihtuminen. Laajemmat muutokset aluksien ja laivanisäntien tiedoissa tulee korjata päivitetyllä SAR-yhteistoimintasuunnitelmalla tai sen osalla. SAR-yhteistoimintasuunnitelman ajantasaisuus tarkastetaan vuosittain aluksen muiden tarkastusten yhteydessä.

Osa 3 Meripelastuksen johtokeskukset

3.1 Meripelastustoimen vastuualue ja meripelastuslohkot

3.2 Meripelastusjohtaja (SMC)

Meripelastusjohtaja (Search and rescue mission co-ordinator, SMC) on meripelastuksen johtokeskuksessa toimiva tehtävään erityisesti koulutettu rajavartiomies, jonka tehtävänä on johtaa etsintä- ja pelastustoimintaa.

Meripelastusjohtaja määrittää vaaratilanteen asteen ja vastaa siitä, että tehtävään käytettävät yksiköt hälytetään. Hän johtaa ja koordinoi meripelastuslohkolla etsintä- ja pelastustoimintaan osallistuvien yksiköiden toimintaa määräämällä niiden tehtävät ja antamalla tarpeelliset käskyt, ohjeet ja tiedot sekä pitämällä yllä yksiköiden toimintaedellytyksiä ja hankkimalla lisää tilanteen edellyttämiä voimavaroja. Meripelastusjohtaja päättää etsintä- ja pelastustehtävien keskeyttämisestä ja niiden lopettamisesta sekä etsintä- ja pelastustehtävään määrättyjen yksiköiden vapauttamisesta.

3.3 Onnettomuuspaikan johtaja (OSC)

Onnettomuuspaikan johtaja (On-scene co-ordinator, OSC) on henkilö, jonka tehtävänä on meripelastusjohtajan alaisuudessa johtaa ja sovittaa yhteen etsintä- ja pelastustoimintaa onnettomuusalueella.

Meripelastusjohtaja voi tarvittaessa asettaa myös toisen onnettomuuspaikan johtajan, jonka tehtävänä on meripelastusjohtajan alaisuudessa johtaa onnettomuusalueen ulkopuoliset etsintä- ja pelastustoimet onnettomuuspaikalla.

Onnettomuuspaikan johtajaksi asetettavan on oltava tehtävään hyvin perehtynyt virkamies. Kiireellisissä tapauksissa, joissa se ihmishenkien pelastamiseksi on välttämätöntä, voidaan onnettomuuspaikan johtajaksi tilapäisesti nimetä muukin tehtävään kykenevä henkilö kuin virkamies.

3.4 Lentotoiminnan koordinaattori (ACO)

ACO (Aircraft co-ordinator) -toiminta edellyttää lentotoiminnan erityistuntemusta. Sillä pyritään ilma-alusten tehokkaaseen koordinointiin, jolla on selkeä lentopelastusta ja pelastustoimintaa parantava vaikutus. Menetelmät perustuvat pitkälle kehitettyihin rutiineihin.

Suomen ACO-mallissa meripelastusjohtaja saa meripelastuksen johtokeskukseen avukseen ACO-koulutuksen saaneen Rajavartiolaitoksen virkamiehen, jolla on toimivat pelastusjohtamismallit ja johtamisedellytykset. Mahdollisuuksien mukaan hänen avukseen pyydetään Ilmailulaitos Finavialta ACO-koulutuksen saanutta lennonjohtohenkilöstöä. Mikäli lentotoiminnan koordinaattoreita on kaksi, on pyrittävä siihen, että he toimivat työparina. Joissakin erityistilanteissa ACO voi toimia onnettomuuspaikalla.

3.5 Suomen MAS-palvelut (Maritime Assistance Services)

MAS-palveluiden eli merenkulun tukipalveluiden tuottamisesta vastaa Suomen meripelastustoimen vastuualueella MRCC Turku. MAS-palvelut tukevat meripelastustoimen varautumissuunnittelua ja ennakoivaa toimintaa merenkulun vaara- ja onnettomuustilanteita varten. MAS-palvelut tarjoavat aluksille selkeään kansallisen yhteyspisteen erilaisille avustustarpeille ja ilmoituksille.

Osa 4 Meripelastustoimen etsintä- ja pelastusresurssit

4.1 Suomen meripelastustoimen vastuualue (SRR)

4.1.1 Meripelastuskeskus (MRCC) ja meripelastuslohkokeskukset (MRSC)

Meripelastuksen johtokeskusten, joita ovat sekä meripelastuskeskus että meripelastuslohkokeskukset, tehtävänä on vastata omalla meripelastuslohkollaan meripelastustoimen välittömästä johtamis- ja viestitysvalmiuden ylläpidosta sekä meripelastuksen vaaratilanteiden radioviestinnästä. Meripelastuksen johtokeskuksessa toimiva meripelastusjohtaja (SMC) vastaa etsintä- ja pelastustoimien johtamisesta ja osoittaa avun merellä vaarassa oleville. Apunaan hän käyttää meripelastuksen johtokeskuksen henkilöstöä.

Meripelastuksen johtokeskus vastaanottaa vaaratilanneilmoituksia ihmisen hädästä merellä muun muassa:

- puhelimella
- VHF- ja MF-DSC-hätäturvallisuuskutsutaajuuksilla
- VHF- ja MF-hätätaajuuksilla puheella
- COSPAS-SARSAT-hätähälytysten vastaanottojärjestelmällä

LÄNSI-SUOMEN MERIPELASTUSLOHKO

MRCC Turku

PL 16 (Eerikinkatu 40–42)
20101 Turku

MRSC Vaasa

Niemeläntie 34
65100 Vaasa

SUOMENLAHDEN MERIPELASTUSLOHKO

MRSC Helsinki

PL 150 (Katajanokanlaituri 4 B)
00161 Helsinki

4.1.2 Viestintä

Meripelastuksen valtakunnallinen hälytysnumero

0204 1000

(ulkomailta soittaessa +358 204 1000)

RADIOYHTEYDET

VHF-DSC 70

VHF-kanava 16

MF-DSC 2187,5 kHz

Länsi-Suomen meripelastuslohko

Meripelastuskeskus

MRCC Turku

Päivystys 24 h / vrk

Hälytysnumero

Puhelin

Fax-numero

MAS-palvelut

Inmarsat-C

S-posti

Radiokutsu

MMSI

+358 (0)204 1001

+358 (0)71 8720 100

+358 (0)71 8720 109

+358 (0)71 8720 111

423002211 (AOR-E)

mrcc@raja.fi

Meripelastus Turku

002301000

Meripelastuslohkokeskus

MRSC Vaasa

Päivystys 24 h / vrk

Hälytysnumero

Puhelin

Fax-numero

S-posti

Radiokutsu

MMSI

+358 (0)204 1003

+358 (0)71 8720 300

+358 (0)71 8720 309

mrsc.vaasa@raja.fi

Meripelastus Vaasa

002303000

Suomenlahden meripelastuslohko

Meripelastuslohkokeskus

MRSC Helsinki

Päivystys 24 h / vrk

Hälytysnumero

Puhelin

Fax-numero

S-posti

Radiokutsu

MMSI

+358 (0)204 1002

+358 (0)71 8720 200

+358 (0)71 8720 209

mrsc.helsinki@raja.fi

Meripelastus Helsinki

002302000

4.1.3 Yleiskuvaus meripelastusyksiköistä ja muista resursseista

Meripelastusyksiköiden toimintavalmius ja käytettävät yksiköt vaihtelevat vuodenajan ja sääolosuhteiden mukaan. Talvikaudella käytössä olevia yksiköitä on huomattavasti vähemmän, koska valtaosa venekalustosta on telakoitava jäätalven ajaksi. Talvikaudella jääpeitteisellä merialueella käytetään vartiolaivoja, ilma-aluksia ja erilaisia jääkulkuneuvoja.

Merivartioasemilla ylläpidetään ympärivuorokautista toimintavalmiutta, joka perustuu riskianalyysiin ja toimintasuunnitelmaan. Käytännössä eri toimintavalmiusjärjestelyt mahdollistavat partion liikkeellelähdön paikasta ja ajasta riippuen 10–60 minuutin viiveellä. Vartiolaivojen ollessa vartiovuorolla niillä on välitön ympärivuorokautinen toimintavalmius.

Rajavartiolaitos ylläpitää meripelastuksen helikopteritoimintaa kolmessa tukikohdassa, jotka sijaitsevat Turussa, Helsingissä ja Rovaniemellä. Toimintavalmius perustuu riskianalyysiin ja toimintasuunnitelmaan. Toimintavalmiusjärjestelyt mahdollistavat helikopterin liikkeellelähdön 15–60 minuutin viiveellä. Korkeintaan yhdessä tukikohdassa kerrallaan voidaan päivystyspalvelu ajoittain keskeyttää.

Rajavartiolaitoksen valvontalentokoneilla ei ole keskeytyksetöntä valmiutta, vaan niiden toimintavalmius ylläpidetään riskianalyysiin ja toimintasuunnitelmaan perustuen.

Muiden meripelastukseen käytettävien meripelastusyksiköiden toimintavalmiudet vaihtelevat yksiköittäin ympärivuorokautisesta valmiudesta ajoittaiseen valmiuteen. Meripelastukseen käytettävillä MIRG- (Maritime Incident Response Group) ja lääkintäpalveluilla on ympärivuorokautinen toimintavalmius.

Meripelastuksen johtokeskukset ylläpitävät reaaliaikaista resurssiseurantaa meripelastusyksiköiden toimintavalmiudesta ja -suunnitelmista. Meripelastustehtävissä käytetään tarkoituksenmukaisinta yksikköä, joka pääsääntöisesti on nopeimmin paikalla oleva yksikkö, joka pystyy suorittamaan suunnitellut tehtävät.

	Veneet	Laivat	SAR-helikopterit	Valvontalentokoneet	Erityisryhmät
Rajavartiolaitos	X*	X*	X*	X**	X
Poliisi	X ***				
Pelastuslaitos	X ***				X
Puolustusvoimat	(X)	X	(X)	(X)	X
Vapaaehtoinen meripelastus	X ***				
Muita mahdollisia toimijoita:					
- Arctic Shipping		X****			
- Finpilot	X				

* = valmius 24 h / vrk

** = ei jatkuvaa toimintavalmiutta

*** = valmius lähinnä avovesikaudella

**** = esimerkiksi jäänmurtajat ja väylänhoitoalukset

4.1.4 Viestintäsuunnitelma

Rajavartiolaitos vastaa meripelastuksen vaaratilanteiden radioviestinnästä ja siihen liittyvän valmiuden ylläpitämisestä. Vaaratilanteiden radioviestintään kuuluu hätätaajuuksien ja liikenteen seuranta, hätähälytyksiin ja -kutsuihin vastaaminen, etsintä- ja pelastusyksiköiden hälyttäminen sekä etsintä- ja pelastusoperaation aikainen radioliikenteen johtaminen. Meripelastuksen johtokeskuksessa määrätään onnettomuuteen liittyen mahdollisimman tarkka kanavien käyttö ja annetaan määräyksiä viestiliikenteestä. Pelastusyksikön saamaan tehtävään kuuluu aina myös tieto johtosuhteista ja viestiverkosta.

Meripelastuksen johtokeskuksessa päivystettävät meriradioliikenteen kansainväliset hätä- ja turvallisuuskutsutaajuudet ovat:

- VHF-DSC-kanava 70 (156,525 MHz)
- VHF-kanava 16 (156,800 MHz)
- MF-DSC-taajuus 2187,5 kHz

Ilmailun hätätaajuus on 121,5 MHz. Yhteistoimintataajuutena lentopelastuspalvelun kanssa käytetään vaaratilanteessa taajuutta 123,1 MHz.

Meripelastustapahtuman radioliikenne

Viestiyhteydet toteutetaan maissa olevien toimintapisteiden välillä pääasiassa puhelin- ja telefax-yhteyksinä. Operatiivinen johtaminen merellä toteutetaan pääsääntöisesti VHF:n kansainvälisillä puhekanavilla 16 ja 14, joiden avulla muodostetaan operatiivinen johtoverkko. Operatiivisessa johtoverkossa ovat mukana tarvittaessa:

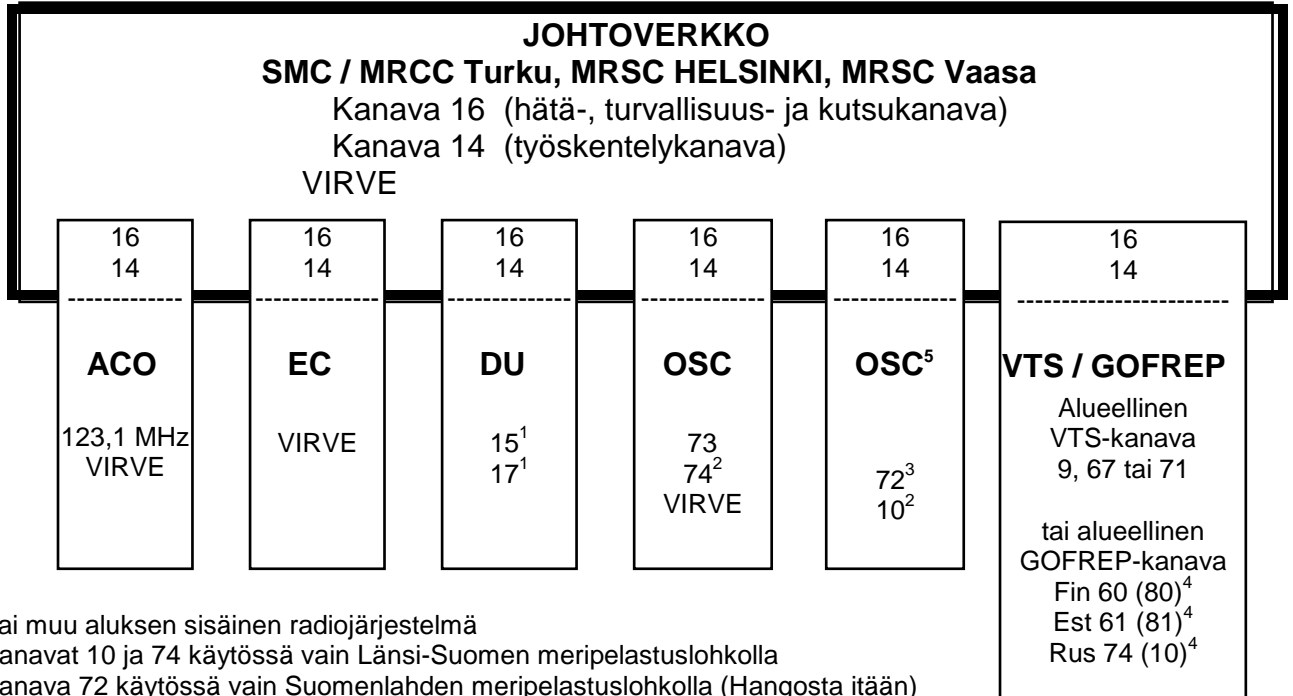
- onnettomuusalus
- meripelastuskeskus
- meripelastuslohkokeskus
- onnettomuuspaikan johtaja(t)
- lentotoiminnan koordinaattori
- evakuointikeskuksen johtaja

Mikäli tehtävään on määrätty alajohtajia, heidän käyttöönsä perustetaan seuraavan kanavajaon mukaiset erillisverkot:

- onnettomuusalus: VHF-kanavat 15 tai 17
- onnettomuuspaikan johtaja: VHF-kanava 73, 74 tai VIRVE
- onnettomuuspaikan johtaja (pintaetsintä): VHF-kanava 10 tai 72
- lentotoiminnan koordinaattori: ilmailuradion taajuus 123,1 Mhz, erikseen määrättävä meri-VHF-kanava tai VIRVE
- evakuointikeskuksen johtaja: VIRVE

SUURONNETTOMUUDEN VIESTIKAAVIO

¹ Tai muu aluksen sisäinen radiojärjestelmä

² Kanavat 10 ja 74 käytössä vain Länsi-Suomen meripelastuslohkolla

³ Kanava 72 käytössä vain Suomenlahden meripelastuslohkolla (Hangosta itään)

⁴ GOFREP-varakanavat

⁵ Pintaetsinnästä vastaava onnettomuuspaikan johtaja

Taulukossa käytetyt lyhenteet

SMC	= SEARCH AND RESCUE MISSION CO-ORDINATOR (MERIPELASTUSJOHTAJA)
DU	= DISTRESS UNIT (ONNETTOMUUSALUS)
OSC	= ON SCENE CO-ORDINATOR (ONNETTOMUUSPAIKAN JOHTAJA)
ACO	= AIRCRAFT CO-ORDINATOR (LENTOTOIMINNAN KOORDINAATTORI)
EC	= EVACUATION CENTER (EVAKUOINTIKESKUS)
CSS	= CO-ORDINATOR OF SURFACE SEARCH (PINTAETSINNÄN JOHTAJA)
VTS	= VESSEL TRAFFIC SERVICE
GOFREP	= GULF OF FINLAND REPORTING SYSTEM
VIRVE	= VIRANOMAISVERKKO

4.1.5 Etsinnän suunnittelu

Etsinnän suunnittelussa noudatetaan IAMSAR-käsikirjan mukaisia periaatteita. Lähtökohtaisesti etsintäalueet määritellään meripelastuksen johtokeskuksessa. Etsintätoimiin osallistuville aluksille annetaan etsintäalueen lisäksi vähintään etsintämenetelmä.

Etsinnän suunnittelussa käytetään meripelastustoimen tietojärjestelmää, jonka avulla saadaan määriteltyä myös ajalehtimissennusteet eri kohteille.

4.1.6 Lääkinnällinen neuvonta ja apu

Meripelastuksen johtokeskukset vastaavat meripelastustoimeen liittyen merimiesten puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden (Telemedical Assistance Service, TMAS) välittämisestä päivystävälle lääkärille siten kuin siitä on kansallisesti viranomaisten välillä sovittu. Rajavartiolaitos tuottaa lääkärikonsultaatiopalveluiden välityspalvelun aluksille meripelastuksen johtokeskusten kautta.

Sosiaali- ja terveysviranomaiset vastaavat lääkinällisen pelastustoiminnan palveluiden saatavuudesta maissa sekä huolehtivat tarvittaessa pelastettujen psykososiaalisesta huollosta. Toimet koordinoidaan pelastustapahtumassa siten, että pelastetuille voidaan taata riittävän hyvä lääkinällinen ja psykososiaalinen tuki. Edellä mainittuihin toimintoihin liittyvä yhteistyö kuvataan yksityiskohtaisemmin kunkin meripelastuslohkon meripelastussuunnitelmassa.

4.1.7 Palontorjunta ja -sammuus, kemikaalien aiheuttamat vaarat, muut vaarat

Meripelastustoimi vastaa merellä olevalle alukselle annettavasta avusta (myös sammutus- ja kemikaalisukellusapu). Rajavartiolaitos käyttää tehtäviin pääsääntöisesti pelastuslaitosten erikoiskoulutettua henkilöstöä, josta käytetään lyhennettä MIRG (Maritime Incident Response Group).

Aluksella kaikesta pelastustoiminnasta ja siellä olevien henkilöiden evakuoimisesta vastaa aluksen päällikkö. Tarvittaessa meripelastustoimi tukee aluksen päällikköä antamalla alukselle käyttöön lisäresursseja. Aluksen ulkopuolisesta pelastus- ja evakuointitoimista vastaa meripelastustoimi.

Mikäli tilanne vaatii, tulipalo- tai kemikaalionnettomuustilanteessa meripelastuksen johtokeskukseen pyydetään pelastustoimen asiantuntija onnettomuusaluksen päällikön ja meripelastusjohtajan tueksi.

Ympäristöviranomaiset vastaavat aluksista aiheutuvien alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan järjestämisestä merionnettomuuksien yhteydessä muiden viranomaisten kanssa sen mukaan kuin alusjätelaissa tai öljyvahinkojen torjuntalaissa tarkemmin säädetään sekä antavat rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.

4.1.8 Maihintulojärjestelyt ja evakuointikeskukset

Suur- ja monialaonnettomuudessa henkilöt kuljetetaan onnettomuuspaikalta evakuointikeskukseen. Evakuointikeskus sijaitsee onnettomuusalueen läheisyydessä paikassa, johon evakuoitavat voidaan kuljettaa aluksilla tai helikopterilla ja josta on maitse hyvät jatkoyhteydet. Riskianalyysin perusteella meripelastussuunnitelmassa on varauduttu

ennakolta perustamaan evakuointikeskuksia muun muassa satamiin ja lentokentille. Evakuointikeskuksen paikan ratkaisee meripelastusjohtaja meripelastuslohkon johtoryhmän luomien edellytysten perusteella. Evakuointikeskuksen perustaa pelastusviranomainen.

Evakuointikeskuksessa on oltava riittävän suuret lämpimät tilat. Evakuointikeskus voidaan tarvittaessa perustaa siirrettävää telttakalustoa ja kenttälääkintävarustusta käyttäen. Poliisi kirjaa evakuointikeskukseen saapuvien henkilötiedot. Evakuointikeskukseen on luotava edellytykset ensiapuun ja potilasluokitteluun. Evakuointikeskuksen paikka on valittava siten, että matka onnettomuuspaikalta on mahdollisimman lyhyt ja keskuksesta on toimivat jatkoyhteydet sairaalahoitoon. Evakuointikeskukseen järjestetään tarvittavaa kriisiapua. Tiedottaminen on toimintaa johtavan viranomaisen vastuulla. Poliisi järjestää yhdessä vapaaehtoisten kanssa puhelinpalvelun, johon onnettomuuden uhrien omaiset voivat olla yhteydessä. Onnettomuusalueen päällikön, onnettomuuspaikan johtajan ja evakuointikeskuksen päällikön on huolehdittava siitä, että evakuoitujen tarkka lukumäärä on tiedossa ja se välitetään meripelastusjohtajalle.

4.1.9 Ilmoitukset lähiomaisille

Onnettomuustilanteessa poliisi vastaa onnettomuudessa mukana olleiden ihmisten omaisille annettavasta tiedosta sekä henkilötietojen julkaisemisesta.

4.1.10 Etsintä- ja pelastustoimien keskeyttäminen tai lopettaminen

Meripelastustoimen etsintä-, avustus- tai pelastustehtävän päättämisestä vastaa meripelastusjohtaja.

- 1) Meripelastusjohtaja päättää meripelastus- tai avustustehtävän, kun avuntarpeessa olevat ihmiset on pelastettu ja heillä ei enää ole ilmeistä vaaraa.
- 2) Mikäli kaikkia etsittäviä tai pelastettavia ihmisiä ei ole löydetty tai pelastettu, jatketaan pelastustöitä niin pitkään kuin on perusteltua toivoa löytää tai pelastaa avuntarpeessa olevat ihmiset.

Meripelastusjohtaja neuvottelee tarvittaessa tehtävän päättämisestä muiden toimijoiden kanssa. Mikäli on perusteltua, esimerkiksi erittäin huonojen sääolosuhteiden vuoksi, voidaan etsintä- tai pelastustyöt keskeyttää määräajaksi, jonka jälkeen niitä jatketaan tehdyn päätöksen mukaisesti.

Tehtävän päättämiseen tai keskeyttämiseen vaikuttaneet syyt kirjataan meripelastuksen tietojärjestelmään. Samoin tietojärjestelmään kirjataan suoritettujen toimenpiteiden lisäksi tapahtuman kuvaus ja lopputulos.

Osa 5 Tiedottaminen meripelastustilanteissa

Meripelastustapahtumaa johtava merivartiosto vastaa johtavana viranomaisena myös tapahtumaan liittyvän tiedottamisen koordinoimisesta. Onnettomuuden laajuudesta riippuen merivartiosto voi saada tukea Rajavartiolaitoksen esikunnalta ja Sisäasiainministeriön viestintähenkilöstöltä viestinnän valmiussuunnitelmien mukaisesti.

Tavanomaisissa meripelastustilanteissa tiedottamisen hoitaa meripelastuksen johtokeskuksen meripelastusjohtaja (SMC). Meripelastustilanteista tiedotetaan sähköpostilla, telefaxilla ja rajavartiolaitoksen internet-sivuilla osoitteessa www.raja.fi. Tilanteen vakavuudesta riippuen pelastustoimia johtava viranomainen tiedottaa asiasta myös oman organisaationsa johdolle ja viestintäyksikölle, jotka välittävät tiedon edelleen valtioneuvostotasolle.

Ensimmäinen tiedote eli alkutiedote pyritään antamaan noin 30 minuutin sisällä tapahtumasta. Alkutiedotteessa on seuraavat tiedot:

- mitä on tapahtunut
- missä on tapahtunut
- milloin on tapahtunut
- mihin toimenpiteisiin on ryhdytty

Vakavien onnettomuuksien ollessa kyseessä voidaan järjestää tiedotustilaisuus. Johtava viranomainen päättää tiedotustilaisuuteen kutsuttavista osapuolista ja tiedotustilaisuuden sisällöstä. Kun yhteys kaikkiin osapuoliin on varmistettu, ilmoitetaan tiedotusvälineille tiedotustilaisuuden aika ja paikka. Tavoitteena on pitää tiedotustilaisuus mahdollisimman pian tapahtuman alkamisesta, kuitenkin tapahtuman vuorokaudenaika huomioiden. Ennen tiedotustilaisuutta voidaan antaa täydentäviä tiedotteita tapahtumasta ja pelastustöiden etenemisestä.

Tiedotustilaisuudessa ovat läsnä viranomaisten ja laivanisännän edustajat. Viranomaiset kertovat omista toimenpiteistään, laivanisäntä kertoo alusta ja sen miehistöä koskevista asioista. Tilaisuudessa annetaan ainoastaan varmoja tietoja tapahtuneesta, syitä ei arvioida. Tiedottamisessa on huomattava salassa pidettävät asiat kuten uhrien henkilöllisyys sekä mahdolliset rikostutkintaan liittyvät seikat. Tilaisuudessa ilmoitetaan seuraavan tiedotustilaisuuden aika ja paikka. Tiedotustilaisuuksia järjestetään säännöllisin väliajoin. Kriisiviestinnässä pyritään keskittettyyn viestintään, joka mahdollistaa median tasapuolisen kohtelun. Näin ollen tiedotustilaisuuksien välisenä aikana osapuolten ei tulisi antaa yksittäisiä lausuntoja tiedotusvälineille. Omaisten tiedusteluihin pyritään vastaamaan mahdollisimman hyvin.

Mahdollisesta tiedotusvälineiden edustajien kuljettamisesta onnettomuusalueelle päättää pelastustoimista vastaava viranomainen. Mikäli toimittajia viedään myös onnettomuusalueelle, tulee tämä sopia ennakoon aluksen päällikön kanssa.

Osa 6 Määräaikaisharjoitukset

Alus, laivanisäntä ja meripelastustoimi harkitsevat harjoitusten määrän, muodon ja koulutuksen sisällön kulloisenkin tarpeen mukaan yhdessä. Harjoituksia tulee järjestää kerran vuodessa. Laivanisäntä on velvollinen toimimaan aloitteellisesti harjoitusten järjestämiseksi.

Harjoitusten tarkoituksena on tehdä tunnetuksi meripelastustoimea aluksille ja laivanisännille sekä yhteen sovittaa laivanisännän, aluksen ja meripelastuksen johtokeskusten toimia onnettomuustilanteiden varalle.

Harjoitukset jaotellaan johtamis-, kartta- ja viestiharjoituksiin sekä valmiutta testaaviin yhteydenottoihin. Harjoitukset pidetään pääsääntöisesti kesäkauden ulkopuolella (syys–huhtikuussa). Harjoitusten suunnittelussa tulee huomioida seuraavat valmisteluajat:

- toiminnalliset meripelastusharjoitukset: 3–6 kuukautta
- alusten väliset harjoitukset: 3 viikkoa
- varustamoille ja aluksille suunnatut tietoiskut: yksi kuukausi
- yhteyskokeiluja ja valmiustiedusteluja voidaan harjoitella tilanteen mukaan

Harjoitukset voidaan liittää esimerkiksi ISM-toimintojen tarkastuksiin. Matkustaja-aluksen ja vartiolaivojen välisiä yhteistoimintaharjoituksia tulee olla vähintään kerran vuodessa. Nämä yhteistoimintaharjoitukset voivat myös liittyä osaksi johtamisharjoituksia tai tapaamisia. Yhteyskokeiluja ja valmiuden tiedusteluja tulee harjoitella kuukausittain. Mikäli alus osallistuu todelliseen meripelastustapahtumaan voidaan sen tapauskohtaisesti tulkita korvaavan määräaikaisharjoituksen.

Laivanisännän tulee perehtyä meripelastusjärjestelmään. Sen on myös varauduttava meripelastuksen johtoryhmätyöskentelyyn ja yhtenäiseen tiedottamiseen.